

ESR+
Yhdenvertaiseen
osallisuuteen
-erityistavoitteesta
ja
osallisuus-
tutkimuksesta

Mitä 4.3 erityistavoitteen
väliarviointi kertoo?

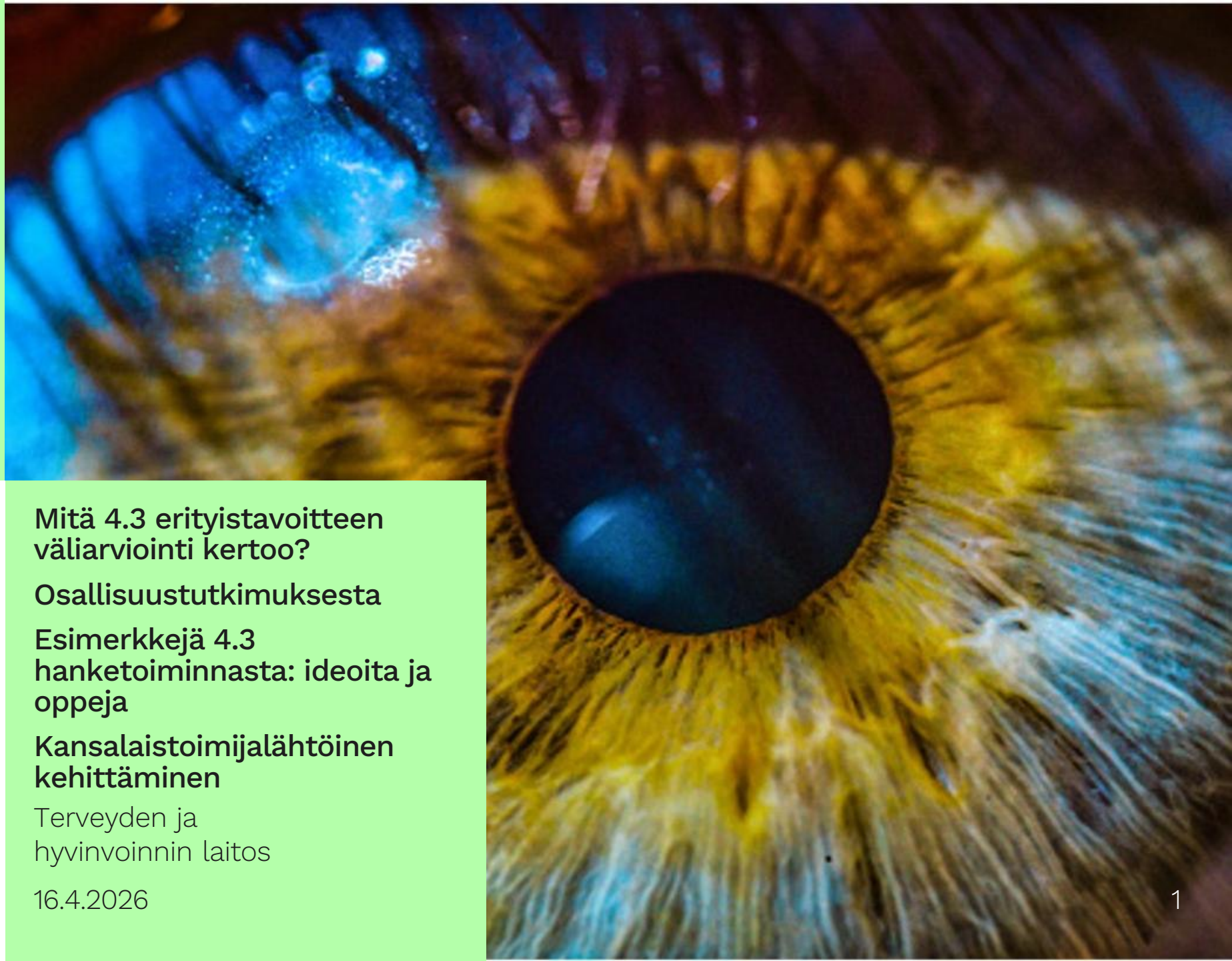
Osallisuustutkimuksesta

**Esimerkkejä 4.3
hanketoiminnasta: ideoita ja
oppeja**

**Kansalaistoimijalähtöinen
kehittäminen**

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

16.4.2026

Toimintaympäristöstä

- Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) on EU:n ensisijainen väline työllisyyden, osaamisen, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämiseksi vuosina 2021–2027.
- Ohjelman kautta rahoitetaan kehittämishankkeita, jotka tukevat työllistymistä, koulutusta sekä heikoimmassa asemassa olevia. Suomessa ohjelman rahoitusta haetaan rakennerahastot.fi-sivuston kautta.
- Neljä elinvoimakeskusta toimivat hallintoviranomaisina.
- Erytystavoitteen 4.3 hankkeiden tavoitteena on parantaa erittäin heikkoa osallisuutta kokevien ihmisten asemaa yhteiskunnassa.

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Lyhyesti 4.3 kehittämistoiminnasta

- Lähes 500 hanketta rahoitettu 125 miljoonalla eurolla.
- Valtaosa eli yli kolmannes hankkeiden toteuttajista on kansalaisjärjestöjä.
- Ammattilaiset, nuoret ja maahanmuuttaneet isoimpia kohderyhmiä.
- Myös pitkäaikaistyöttömät ja osatyökykyiset ovat isoja kohderyhmiä.
- Vahvin painotus hanke- että rahoitusmäärällisesti on vaikeimmin työllistyvien osallisuuden tukemisessa.
- Valtakunnallisia hankkeita on rahoitettu eniten.
- Alueellisesti Itä-Suomessa on rahoitettu eniten hankkeita, Pohjois-Suomi rahoitusmäärällisesti suurin.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

16.4.2026

Yhdenvertaisen osallisuuden koordinaatio

- Tuemme Euroopan sosiaalirahaston osallisuushankkeita (ESR+ 4.3) ja kokoamme tietoa niistä
- Toteuttaja Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- thl.fi/yhdenvertainen-osallisuus

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Teemme työtä osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon eteen, jotta jokainen olisi osallinen.

Erityistavoite 4.3 väliarvioinnista

Ohjelmakauden väliarvioinnin havaintoja

- Hankkeiden kohderyhminä on harvemmin usein syrjintää kokevat (mm. asunnottomat, etniset-, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, vammaiset, rikosseuraamusasiakkaat), yleisimmin nuoret, maahanmuuttaneet ja ammattilaiset.
- Hankkeiden pääasiallinen toiminta koskee yleisimmin työelämään heikosti integroituneitten ryhmien työelämäpolkuja, vähiten tasa-arvoa ja kansalaistoimijälähtöistä kehittämistä.
- Hankkeet toimivat usein ”asiakasrajapinnassa”: yleisin itse raportoitu tulos on palvelun toteuttaminen ja vaikutukset henkilökohderyhmään.
 - Rakenteellisten ongelmien (mm. syrjivät asenteet) hahmottaminen ja ratkaiseminen hankalaa, tähän tarvittaisiin uutta ajattelua.
 - Ongelmana, että palvelun järjestäminen hankerahoituksella on väliaikainen ratkaisu. Tulisi tehdä kehittämistä ja vähintään kuvata tulokset toimintamalliksi, jota voi levittää

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Väliarvioinnin suosituksia

- Kaikkein suurimmassa huono-osaisuus- ja syrjäytymisriskissä olevien ryhmien osallisuutta tulee edistää loppukaudella.
- Pitkään jatkuneen työttömyyden rakenteellisiin syihin, kuten työllistämisasenteisiin, on syytä kiinnittää huomiota.
- Hankkeiden osallistujat tulee ottaa vahvemmin mukaan hankesuunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.
- Hankkeiden tulee arvioida systemaattisesti toimintansa vaikutuksia. Arvioinnin tuloksista tulee viestiä nykyistä selkeämmin ja ottaa huomioon myös toiminnan kustannusvaikuttavuus, sillä se tukee ratkaisujen juurtumista.
 - [Taloudellisten hyötyjen työkalu työllisyys- ja osallisuustoimien arviointiin](#) on nyt julkaistu
- Hyvinvointi- ja työllisyysalueiden tulisi hyödyntää erityistavoitetta enemmän toimintansa kehittämisessä.
- Ratkaisujen juurruttamiseen ja levittämiseen resursseja.
- Hankehakijoita tulee haastaa pohtimaan oman toimintansa tasa-arvonäkökulmia ja tunnistaa risteävien erojen vaikutuksia ihmisten asemaan.
- Tulevan rakennerahastokauden 2028–2034 kansallisessa ohjelmasuunnittelussa tulee huomioida työelämän ulkopuolella olevat työikäiset.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

16.4.2026

Osallisuustutkimuksesta

Vaikeuksien keskellä toimintavalmiudet piiloutuvat

- Pitkittyneen kuormituksen keskellä muutos tuntuu uhalta. Käyttäytyminen automatisoituu.
- Uusi työ, muutto, harrastus tai vain ”liikkeelle lähtö” vaatii riskinottoa.
- Vahvistunut osallisuuden kokemus tekee toimintavalmiuksia näkyväksi ihmiselle itselleen.

Euroopan unionin
osarahoittama

15.4.2026

Erika Mäntylä, Marko Nousiainen & Anna-Maria Isola (2026):

Activating dormant capabilities on the social holidays – the experience of social inclusion as a conversion factor

<https://doi.org/10.1080/19452829.2026.2615964>

Osallisuus on muutosvoima

- Osallisuus muuntaa resurssit toiminnaksi: Kun ihminen kokee osallisuutta (yhdenvertaisuutta, kuulumista, merkityksellisyyttä), hänen voimavaransa tulevat näkyviin ja muuttuvat toimintavalmiuksiksi ja edelleen aktiivisuudeksi.

Euroopan unionin
osarahoittama

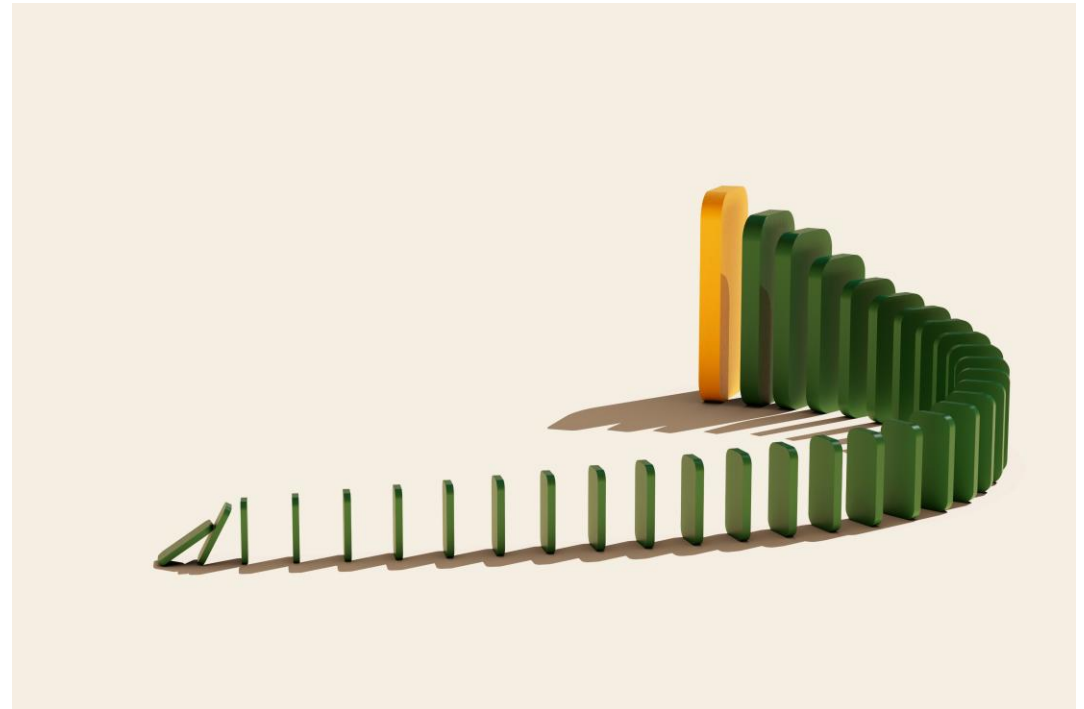
15.4.2026

Osallisuus on yhteiskunnallinen resurssi, joka voi käynnistää muutosta yksilöissä ja yhteisöissä.

Yhteiskunnallinen merkitys

- Lomatoiminta on esimerkki ympäristöstä, joka mahdollistaa muutoksen.
- Pienikin investointi tällaiseen ympäristöön voi katkaista hyvinvointia uhkaavan kierteen.
- Osallisuuden kokemus kehittyy sitä tukevissa rakenteissa.

ESR-rahoitusta uusille ratkaisuille

Ideoita ja oppeja

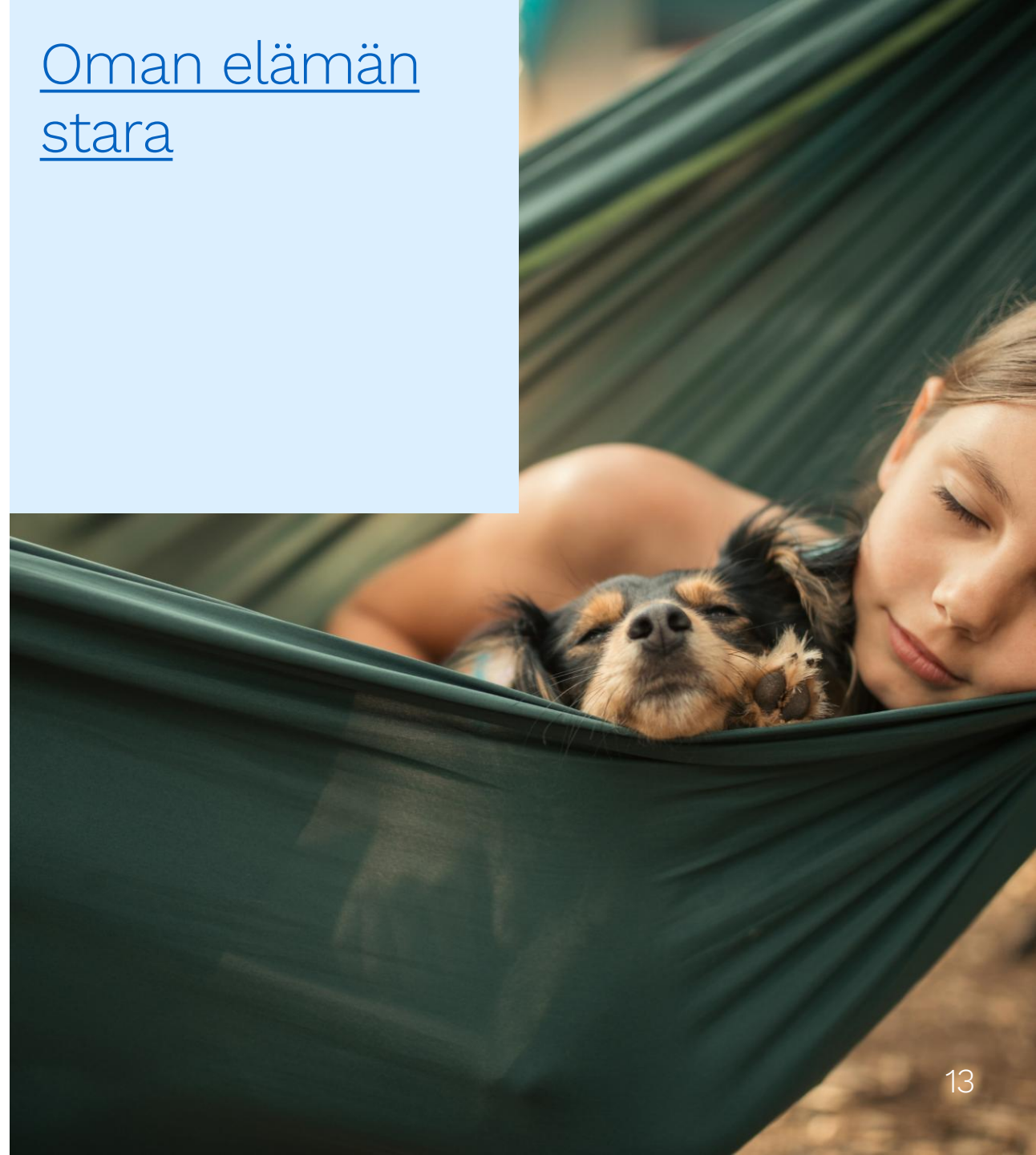
Miten päästä työelämään nepsy- piirteiden kanssa?

- Nepsy-piirteet voivat haastaa mutta ovat myös vahvuus – oikeanlaisessa ympäristössä
- Uusia väyliä työelämään ja opintoihin

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Liikuntatestaajat

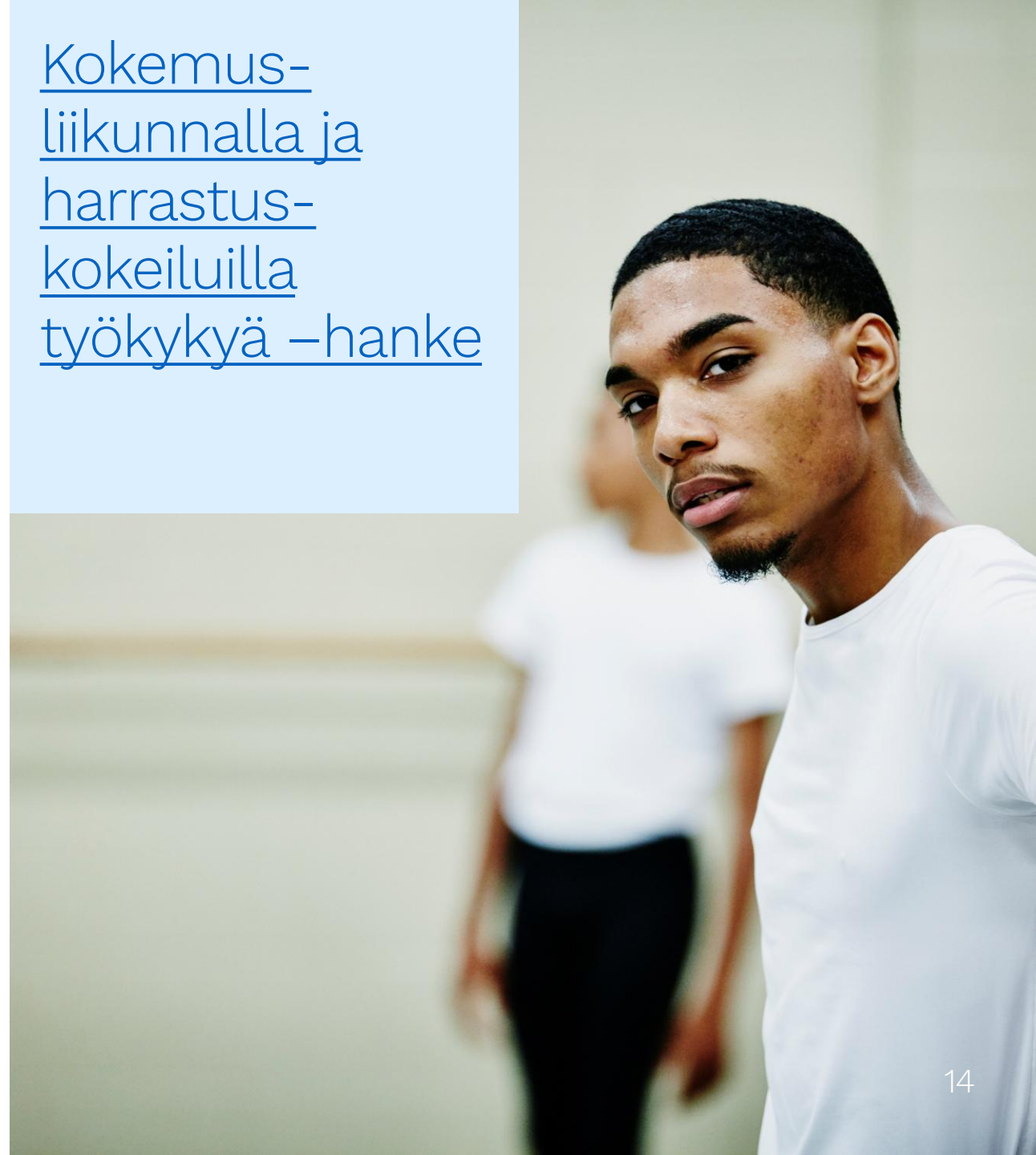
- Viedään kuntouttavaan työtoimintaan ja työkokeiluun osallistujille vapaaehtoisia liikunta-aktiviteetteja
- Tukee työkyvyn kehittämisessä, toimintakyvyssä, fyysisessä kunnossa, virkistäytymisessä

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Kokemus-
liikunnalla ja
harrastus-
kokeiluilla
työkykyä –hanke

Yhteisötaiteella kuulumisen kokemusta

- Muutos todennettu osallisuusindikaattorilla: pisteet nousseet keskimäärin 10-15 pisteellä
- Yhdessä tehty kulttuuriprojekti tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa, tilaisuuden mielekkääseen tekemiseen ja merkityksellisyyden kokemukseen.

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Kukoista
Kulttuuri-
hyvinvointia ja
osallisuutta
lähiöissä ja
verkossa –hanke
2023-2025

Tuettua vapaaehtoistoimintaa

- Osallisuuden ja toimijuuden kokemuksia paikallisessa yhteisössä
- Osaamisen osoittamista
- Toimintakyvyn ylläpitoa
- Edistää polkua opintoihin tai työelämään

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Tuettua
vapaaehtois-
toimintaa
maahan-
muuttaneille

Alueellinen malli kokemusasiantuntija- ja vertaisohjaajatoimintaan

Kajaanin työvoimayhdistys ry

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Kainuun KAVE –
samassa
veneessä

Kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen

Vaikuttavaa kansalaislähtöistä kehittämistä ESR+:ssa

- Kansalaislähtöisissä hankkeissa tuetaan monipuolisin keinoin heikossa työmarkkina-asemassa olevien kiinnittymistä yhteiskuntaan, koulutukseen ja työmarkkinoille, torjutaan huono-osaisuutta ja syrjäytymistä, vahvistetaan työ- ja toimintakykyä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Itä-Suomessa kansalaislähtöisen toiminnan erillishakuja

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Kansalaistoimijälähtöisen toiminnan koordinaatiot Itä-Suomessa osallisuuden edistämisen tukena

- [Jelppis](#) – Etelä-Savo
 - [Koonto](#) – Pohjois-Savo
 - [Kanto](#) – Pohjois-Karjala
- Tavoitteena tukea ESR-rahon käyttöä paikallisissa yhdistyksissä
 - Tukea jo ideointi- ja hakemisvaiheessa
 - Konkreettinen tuki hanketerminologiaan, sähköiseen asiointijärjestelmään, hankehallintaan, raportointiin, viestintään

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Seinätön valmennusmalli kiinteistöhuollon tehtäviin

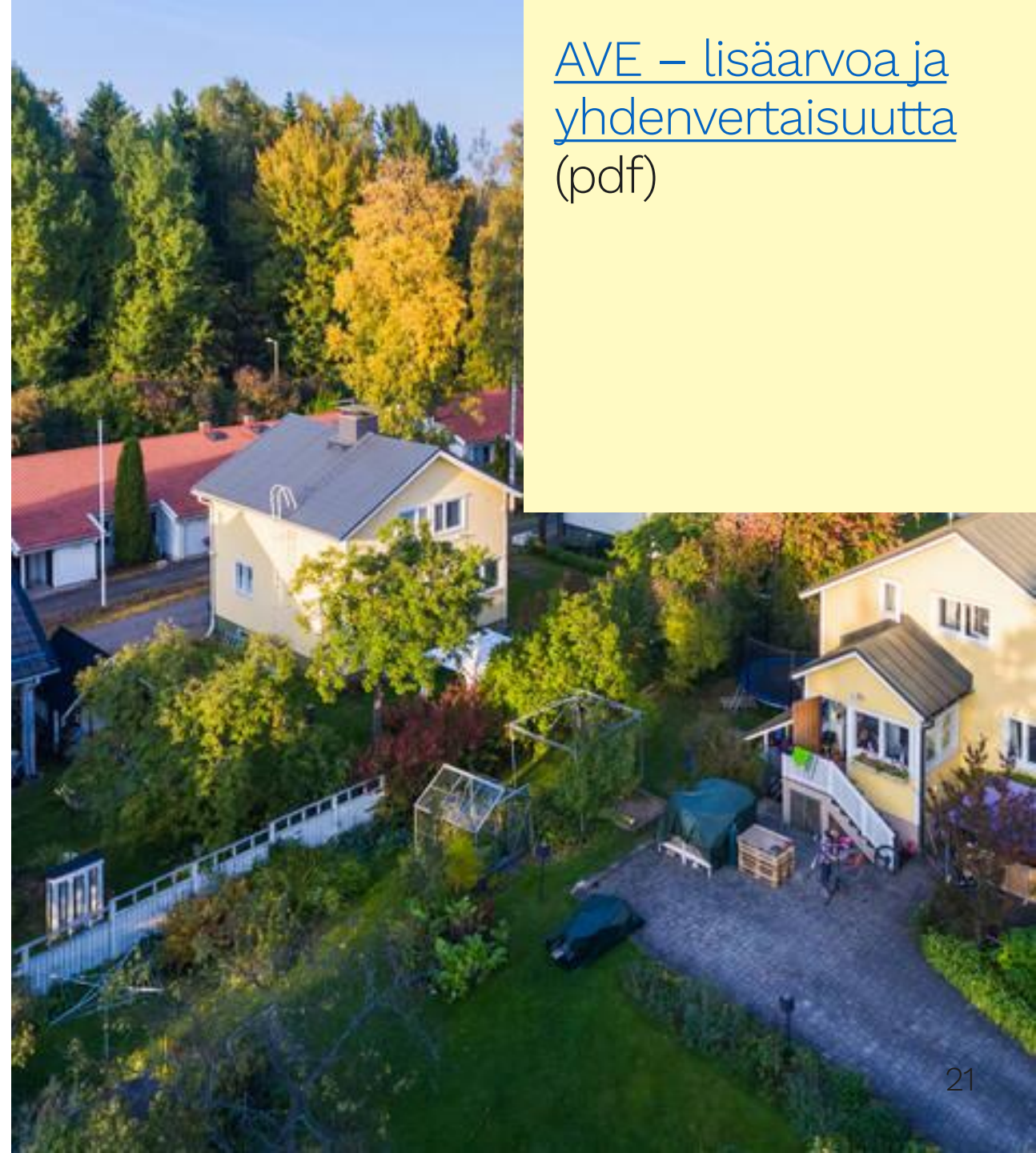
- Kuntouttavaa työtoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta, jotka tapahtuvat työpajojen ulkopuolella oikeissa työkohteissa – juurtunut.
- Samalla apua toimintarajoitteisille alueella.
- Myös PAIKKO-osaamistodistuksia osallistujille.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

16.4.2026

[AVE – lisäarvoa ja
yhdenvertaisuutta
\(pdf\)](#)

Maksuton koiraharrastus nuorille ja perheille

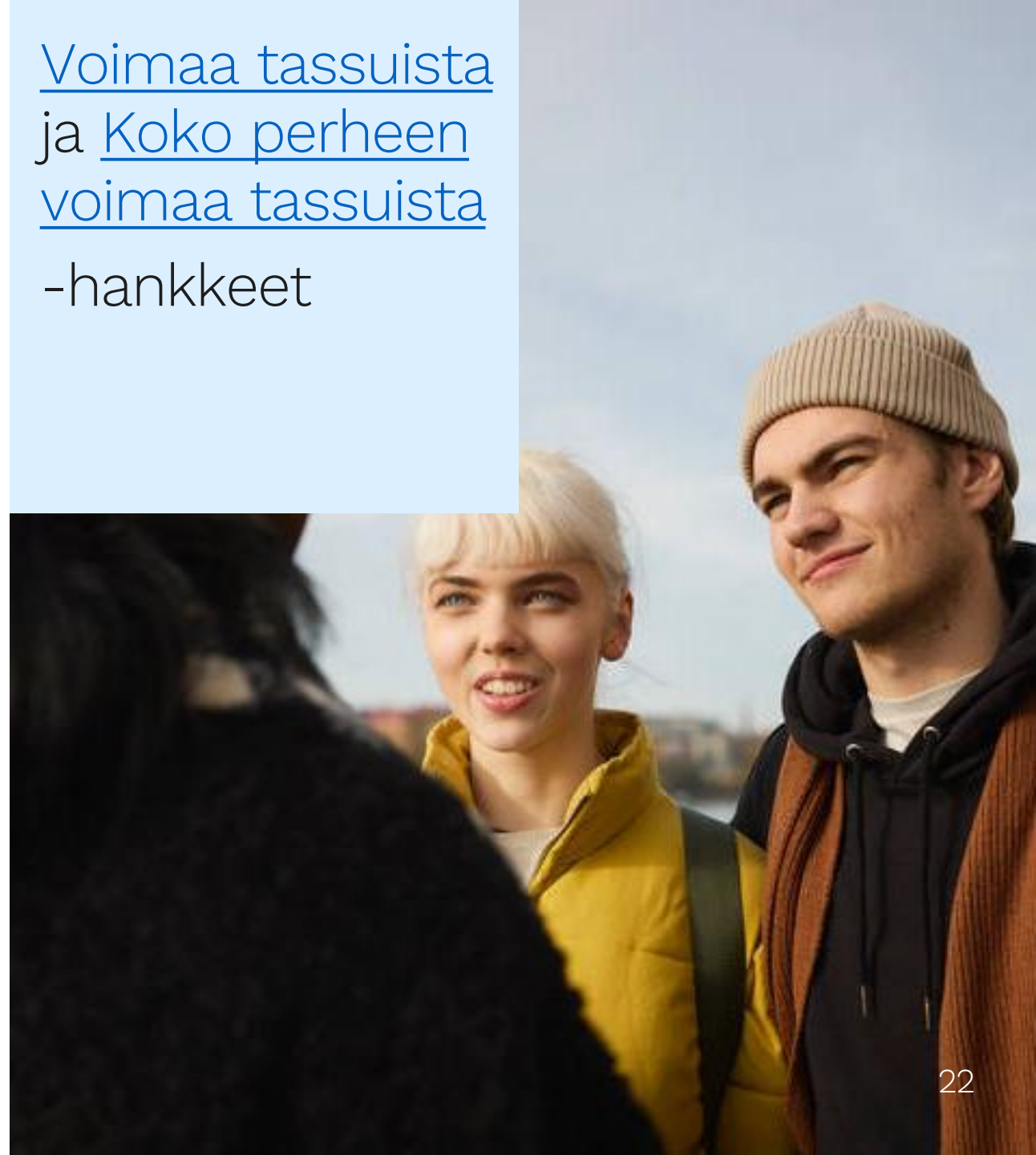
- Mukaan saatu koulutuksen, töiden ja jopa palveluiden ulkopuolella olevia nuoria sitoutettua harrastustoimintaan.
- Jatkohanke nuorille ja heidän perheilleen.
- Liikunnan kautta arjen ja näkökulmien laajentamista.
- Toteuttajana agilityseura.

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Voimaa tassuista
ja Koko perheen
voimaa tassuista
-hankkeet

Jalkautuva miestyö

- 40-65-vuotiaille miehille yksilö- ja ryhmätoimintaa arkiympäristössä.
- Tietoa kerääntyy palvelujen kehittämiseksi.

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Mukana

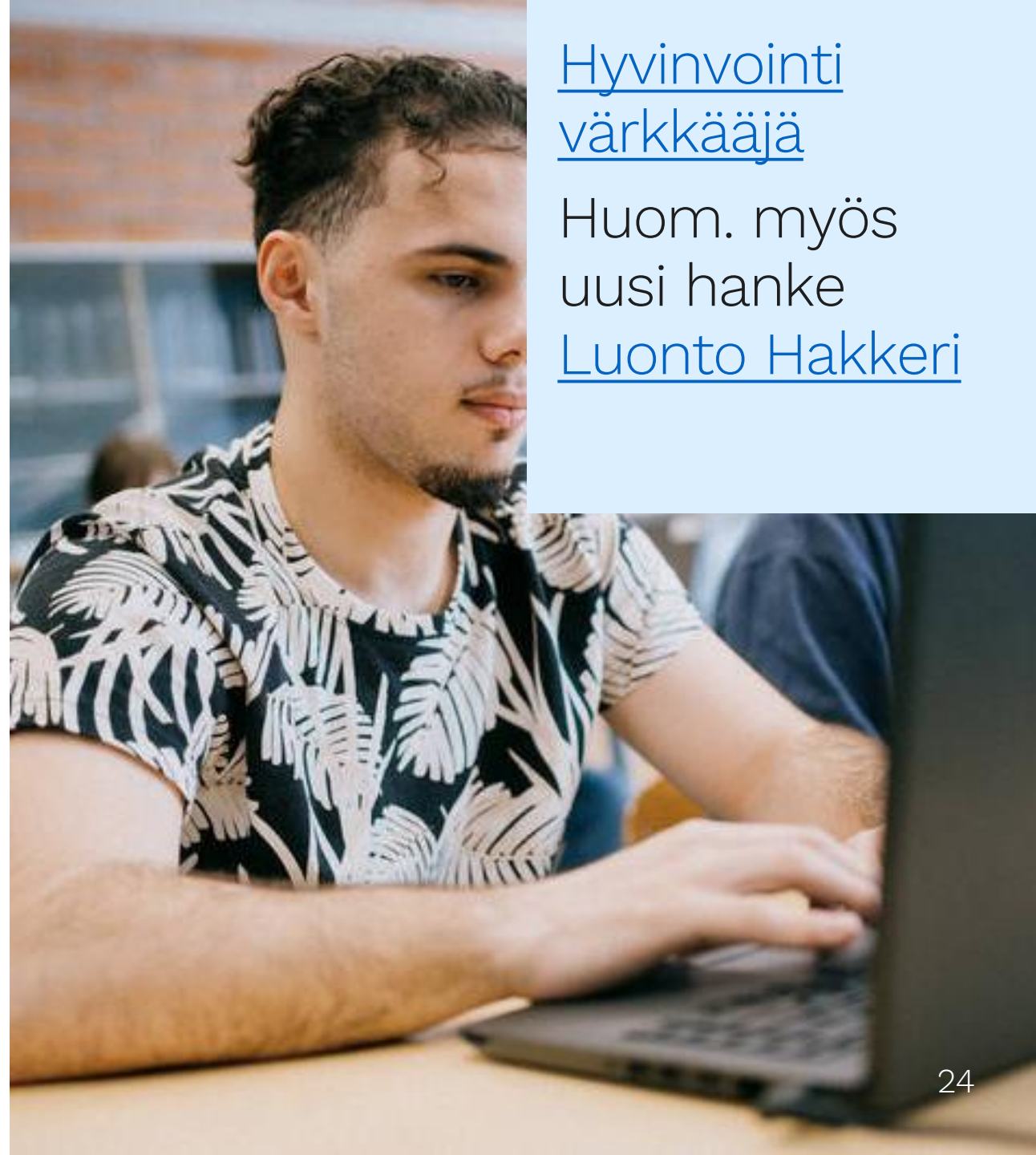
Teknologisesta värkkäilystä hyvinvointia ja polkua työelämään

- Matalan kynnyksen teknologia-ähtöistä tekemistä erityisesti työelämän ulkopuolella oleville nuorille miehille.
- Osaamisen sanoittamista omilla projekteilla, joita kehitettiin kohti prototyyppejä ja osaksi portfolioita.
- Värkkäilyn kohtaamispaikka juurtui. HVA:n nuorten työpajoihin juurrutettu 3D-toiminta.

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

[Hyvinvointi
värkkääjä](#)

Huom. myös
uusi hanke

[Luonto Hakkeri](#)

Ajankohtaista kansalaistoimijälähtöisessä ESR+ kehittämisessä

Hakuajat

- Etelä-Savo 4.5.–1.6.2026
- Pohjois-Savo 13.4.–13.5.2026
- Pohjois-Karjala
1.4.–30.4.2026 ja 1.10.–30.10.2026

Euroopan unionin
osarahoittama

16.4.2026

Hakuilmoitukset

[Etelä-Savon kansalaistoimijälähtöisen
kehittämisen hankehaku](#)

[Pohjois-Savon kansalaistoimijälähtöisen
kehittämisen hankehaku](#)

[Pohjois-Karjalan
kansalaistoimijälähtöisen kehittämisen
hankehaku](#) (huhtikuu)

Tulevan rakennerahastokauden suunnittelu on alkanut

[Lisätietoa: The future of the ESF |
European Social Fund Plus](#)

**Euroopan unionin
osarahoittama**

16.4.2026

Kiitos!

thl.fi/yhdenvertainenosaallisuus

Anna Keto-Tokoi & Minna Kukkonen

16.4.2026

Euroopan unionin
osarahoittama